

Munkaerő-piaci folyamatok, 2013

Tartalom

1. Foglalkoztatottsági helyzetkép	1
1.1. Összes foglalkoztatott	1
1.2. Az alkalmazásban állók	2
1.3. Üres álláshelyek száma	4
1.4. Munkanélküliek és inaktívak	4
2. Keresetalakulás	6
2.1. Bruttó kereset	6
2.2. Nettó kereset	6
3. Munkaerőköltség	7

1. Foglalkoztatottsági helyzetkép

1.1. Összes foglalkoztatott

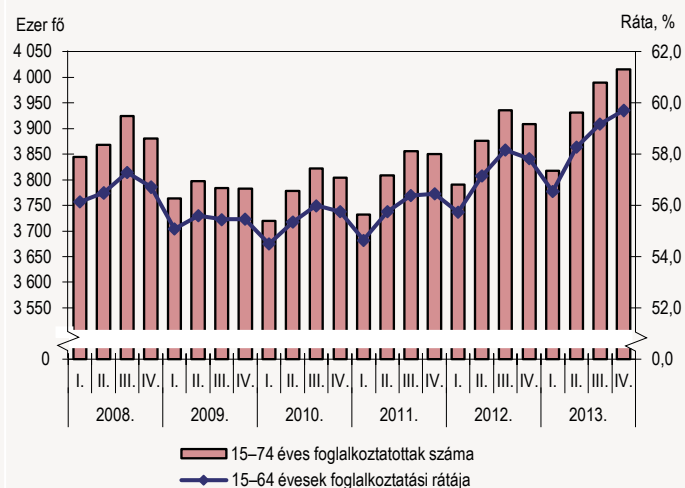
2013-ban a magánháztartásban élő 15–74 évesek közül átlagosan 3938,4 ezer fő volt foglalkoztatott a munkaerő-felmérés adatai szerint, ami 58,4%-os – az előző évit 1,2 százalékponttal meghaladó – foglalkoztatási rátát jelentett a 15–64 éves korosztályra számolva. A foglalkoztatási adatok kedvező alakulásához jelentősen hozzájárult – a pusztán pénzügyi segítségnyújtás helyett, a munkának prioritást biztosító kormányzati elképzelés gyakorlati megvalósítása, azaz – a közfoglalkoztatás kiterjesztése és szezonális jellegének mérséklése. Részben ez utóbbinak köszönhető, hogy 2013 IV. negyedévében a foglalkoztatottak száma mintegy 26 ezer fővel meghaladva a III. negyedévit, 4015 ezer főre nőtt, s ezzel a 15–64 éves népesség foglalkoztatási rátája közelítette a 60%-ot. (Mind az éves, mind a IV. negyedéves foglalkoztatási rátára igaz, hogy ez az utóbbi két évtized legkedvezőbb mutatója.) Jóllehet a támogatott formában történő foglalkoztatás a létszám kedvező alakulásában nem kis szerepet játszott, 2013-ban a versenyszféra munkaerő-felnevő képessége is javult, s ez a javulás az év második felében volt jelentősebb.

A 15–64 évesekre vetített hazai foglalkoztatási ráta 2013 III. negyedévében – mely egyenlőre az utolsó időszak, amelyről uniós adatok ren-

delkezésre állnak – 5,3 százalékponttal elmaradt ugyan az EU-28 átlagától, viszont aközé az öt tagország közé tartoztunk, ahol a mutató egy év alatt a legnagyobb javulást mutatta. Ehhez, ha nem is jelentős mértékben, de hozzájárult az is, hogy a foglalkoztatási ráta nevezője (a 15–64 éves népesség létszáma) csökkenő tendenciát mutat.

1. ábra

A foglalkoztatottak létszámának és a 15–64 évesek foglalkoztatási rátájának alakulása

Forrás: Munkaerő-felmérés.

A „legjobb munkavállalási korú” népességre, azaz a 25–54 évesekre számított (az eltérő nyugdíjba vonulási, illetve tankötelezettségi kor által nem befolyásolt) foglalkoztatási ráta 76,3%-ra változott, s így nagyon közel került az uniós 77,0%-os átlagához, s 10 másik tagországnál magasabb volt. A 15–24 évesek foglalkoztatási rátája ugyan jelentősen (12,7 százalékponttal) elmaradt az EU-28 átlagától, de ez nem a fiatalok kedvezőtlenebb munkaerő-piacra jutási esélyeivel magyarázható (mint az alacsony spanyol vagy a görög ráta), hanem azzal, hogy a korosztályba tartozók között nagy arányt képviselnek az oktatásban részt vevők, illetve, hogy a tanulás melletti munkavállalás népszerűsége elmarad az uniós tagországok jórészt jellemzőitől.

1. tábla

**Foglalkoztatási és munkanélküliségi ráta*
az Európai Unió tagországaiban, 2013. III. negyedév**

Ország	Foglalkoztatási ráta						Munkanélküliségi ráta, %
	15–24 évesek	25–54 évesek	15–64 éves			változás 2013. III. / 2012. III. (százalékpont)	
			férfiak	nők	együtt		
	%						
Ausztria	56,5	85,7	78,3	68,5	73,3	-0,3	4,8
Belgium	24,6	79,2	66,4	58,2	62,3	0,2	8,7
Bulgária	23,0	74,9	63,9	58,3	61,1	0,5	12,0
Ciprus	23,9	75,2	67,6	56,6	61,8	-2,8	16,3
Csehország	26,1	83,6	76,1	59,8	68,0	0,9	7,0
Dánia	54,3	82,2	74,9	71,0	73,0	0,2	7,0
Egyesült Királyság	47,9	80,9	76,2	65,9	71,1	0,6	7,7
Észtország	35,6	80,5	72,3	65,0	68,5	0,4	8,0
Finnország	45,3	81,3	71,6	68,2	69,9	-0,8	7,1
Franciaország	30,0	80,9	68,4	60,8	64,5	0,1	9,5
Görögország	12,2	61,8	58,9	40,2	49,6	-1,4	27,0
Hollandia	63,1	82,2	78,7	70,0	74,4	-0,9	6,8
Horvátország	17,8	68,6	54,0	46,7	50,2	-2,3	16,6
Írország	31,2	71,3	65,9	56,3	61,1	2,1	13,0
Lengyelország	24,9	77,7	67,5	53,9	60,7	0,5	9,8
Lettország	30,2	78,8	67,9	64,1	66,0	1,6	11,8
Litvánia	25,9	80,4	66,1	63,1	64,5	1,4	10,9
Luxemburg	21,2	83,7	73,3	58,5	66,0	-0,6	5,6
Magyarország	20,7	76,3	65,5	53,1	59,2	1,0	9,8
Málta	48,1	73,8	74,8	47,3	61,3	1,7	6,7
Németország	47,0	83,5	78,0	69,1	73,6	0,4	5,2
Olaszország	16,9	68,1	65,1	46,2	55,6	-1,3	11,3
Portugália	23,9	74,9	64,7	58,6	61,6	-0,4	15,8
Románia	25,3	75,9	68,3	53,7	61,0	0,2	7,0
Spanyolország	17,7	65,5	59,5	49,9	54,7	-0,9	26,0
Svédország	46,7	85,8	77,9	73,5	75,8	0,8	7,4
Szlovákia	20,5	76,2	66,5	53,5	60,0	-0,1	14,1
Szlovénia	30,6	82,5	68,6	60,2	64,5	0,2	9,4
EU-28	33,4	77,0	70,0	59,0	64,5	0,0	10,5

*A 15–74 évesekre számolva.

Forrás: Eurostat.

A foglalkoztatottak létszáma 2013-ban az előző évhez képest 60,6 ezer fővel, 2010 óta pedig összesen 157,2 ezer fővel nőtt. Ez utóbbi növekedésből majdnem azonos mértékben részesültek a versenyszféra hazai telephelyein dolgozók, a közfoglalkoztatottak, illetve – döntően a német és az osztrák munkaerő-piaci korlátozások feloldásának köszönhetően – a külföldi telephelyeken dolgozók. 2013-ban a férfi foglalkoztatottak száma 46,2 ezerrel, a nőké 14,4 ezerrel nőtt.

2. tábla

A foglalkoztatottak száma és az előző évihez, illetve 2010. évihez viszonyított változása

Megnevezés	Foglalkoztatottak száma		Foglalkoztatottak számának változása	
	2010	2013	2013/2010	2013/2012
	ezer fő			
Összesen	3 781,2	3 938,4	157,2	60,6
Férfi	2 022,6	2 128,5	105,9	46,2
Nő	1 758,6	1 809,9	51,3	14,4
Közép-Magyarország	1 228,8	1 289,1	60,3	9,0
Közép-Dunántúl	433,1	449,7	16,6	6,0
Nyugat-Dunántúl	404,3	422,2	17,9	0,6
Dél-Dunántúl	342,1	349,7	7,5	13,8
Észak-Magyarország	392,5	401,9	9,4	15,4
Észak-Alföld	497,4	532,0	34,6	9,7
Dél-Alföld	483,1	494,0	10,9	6,1
Általános iskola 8. osztálya vagy kevesebb	433,2	415,4	-17,8	-3,3
Szakiskola és szakmunkásképző	1 127,9	1 149,6	21,7	31,2
Gimnázium	338,6	376,3	37,7	26,1
Egyéb érettségi	961,5	952,1	-9,3	-17,8
Főiskola	547,5	626,5	79,0	13,2
Egyetem	372,5	418,4	45,8	11,2
Alkalmazott	3 317,5	3 501,0	183,5	76,3
ebből közfoglalkoztatottnak tekinti magát	72,5	130,7	58,2	38,1
Társas vállalkozás tagja	140,0	157,3	17,3	12,8
Vállalkozó, önálló	308,4	262,6	-45,8	-26,7
Segítő családtag	12,3	14,0	1,7	-1,8
Belföldi telephelyen dolgozik	3 729,9	3 840,5	110,6	44,8
Külföldi telephelyen dolgozik	51,4	98,0	46,6	15,7

Forrás: Munkaerő-felmérés.

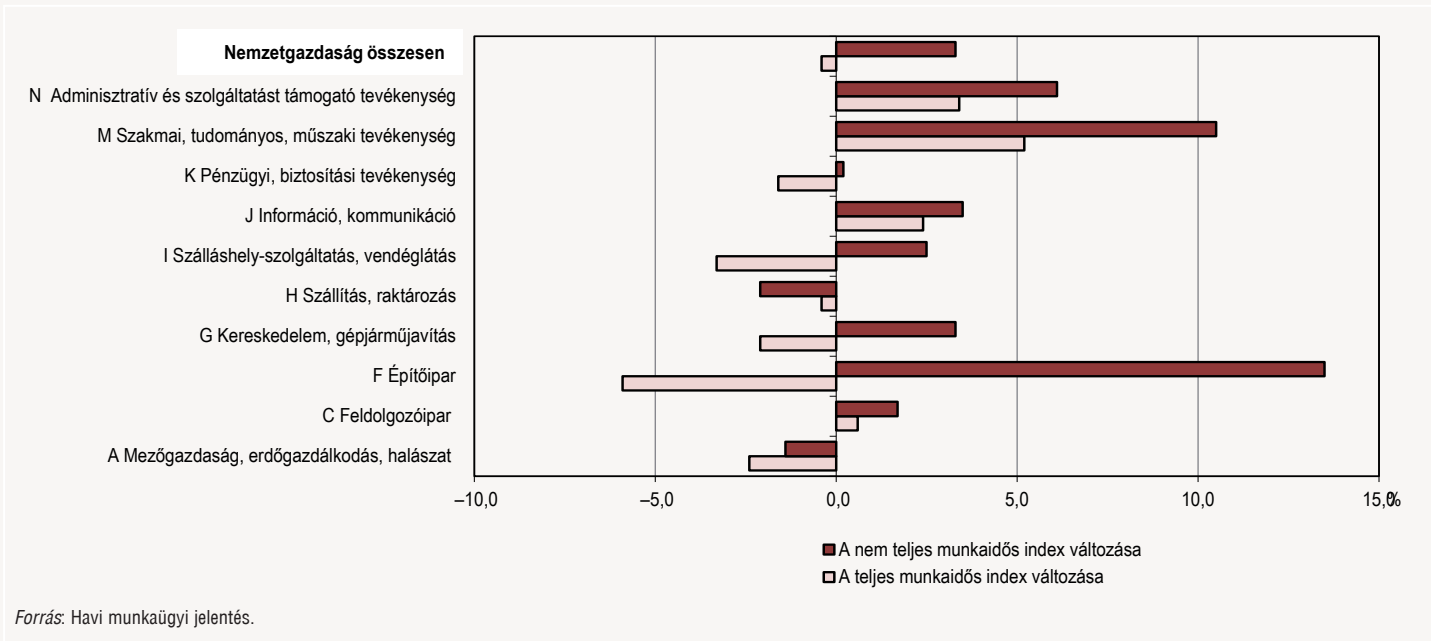
1.2. Az alkalmazásban állók

A költségvetési intézményeknél, a legalább 5 főt foglalkoztató vállalkozásoknál és a foglalkoztatás szempontjából jelentősebb nonprofit szervezeteknél 2013-ban 2699 ezren álltak alkalmazásban, ami 0,9%-kal haladta meg az egy évvel korábbit. Ebből a versenyszféra legalább 5 fős vállalkozásai 1818 ezer főt foglalkoztattak, lényegében ugyanannyit, mint egy évvel korábban, a költségvetési intézményeknél dolgozók száma (közfoglalkoztatottak nélkül) a nonprofit körből történő intézményi átsorolás következtében 1,6%-kal nőtt, – a nonprofit szféra mintegy 10 ezer fős létszámvesztése mellett.

A legnagyobb foglalkoztatónak minősülő nemzetgazdasági ágban, az iparban dolgozók száma enyhén, 0,6%-kal emelkedett, ezen belül viszont kiugró volt a járműgyártás 9,0%-os létszámnövekedése, de érdemben nőtt többek között a gyógyszergyártás, a villamosberendezés gyártása alágazatba sorolt legalább 5 fős szervezetek dolgozóit is. A jelentősebb foglalkoztatási súlyú, versenyszféra dominanciájú ágazatok közül tovább csökkent a kereskedelem és a gépjárműjavítás (1,2%-kal), az építőipar (3,7%-kal), továbbá a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás (4,2%) létszáma, míg a nem anyagi szolgáltatási profilú vállalkozásokat összességében növekvő munkaerő-kereslet jellemezte.

2. ábra

A teljes és nem teljes munkaidős foglalkoztatottak létszámának változása a versenyszférában, 2013

Forrás: Havi munkaügyi jelentés.

A versenyszféra megfigyelt szervezeteinél 2013-ban a foglalkoztatottak közel 12%-a nem teljes munkaidőben dolgozott, összesen 3,3%-kal többen, mint egy évvel korábban. Éven belül a IV. negyedévben javultak érdemben a foglalkoztatási mutatók, mind a teljes, mind a nem teljes munkaidősök esetében, azaz erre az időszakra koncentrált a versenyszféra létszám-növekedése.

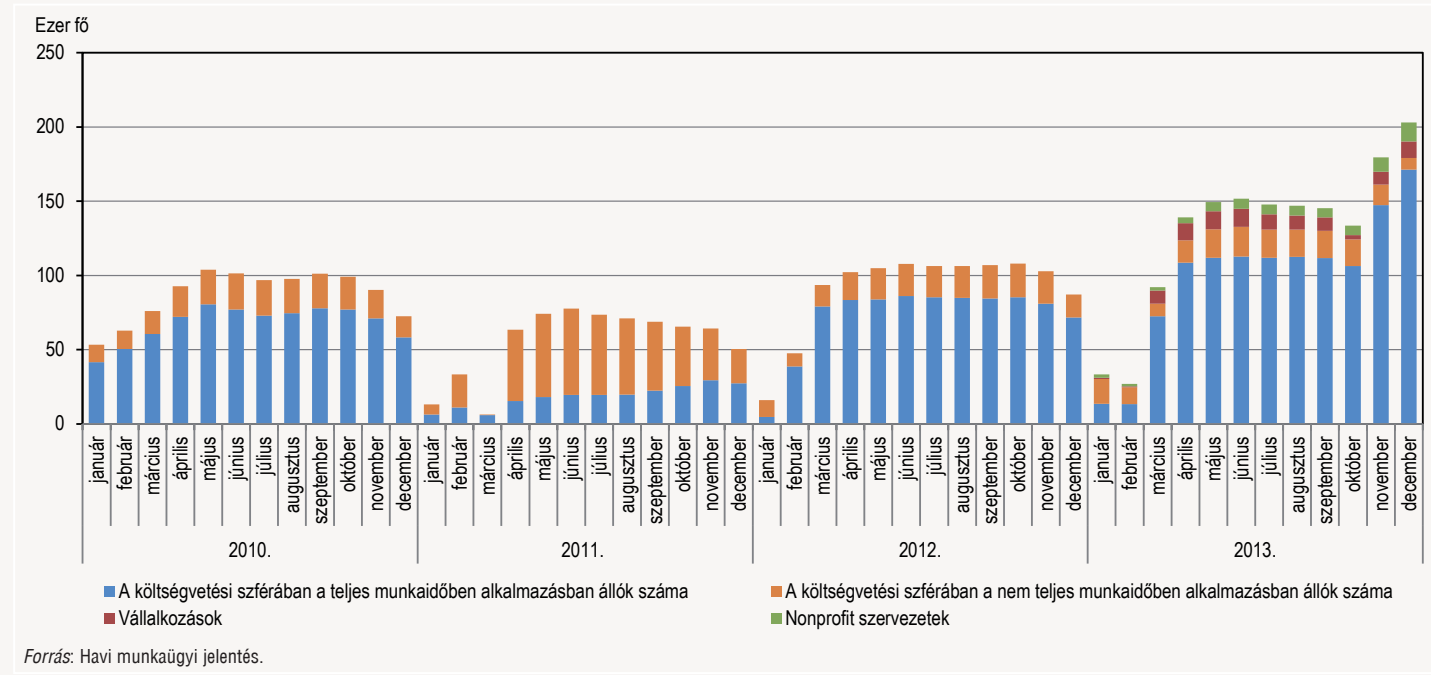
A közsféra létszámalakulását – a nonprofit szektorból történő átsorolás mellett – a közfoglalkoztatás befolyásolta legerőteljesebben. A közfoglalkoztatottak nélkül a foglalkoztatotti létszám a közigazgatás, védelem, kötelező társadalombiztosítás nemzetgazdasági ágban 2,8%-kal (létszám-bővítésre került sor pl. a rendőrségnél), a humán-egészségügyi, szociális ellátás nemzetgazdasági ágban 10,4%-kal (korábban nonprofit formában működő ellátó

intézmények váltak a költségvetésből finanszírozottá) nőtt, míg 5,0%-kal csökkent az oktatásban dolgozóké.

A közfoglalkoztatás keretében 2013-ban éves átlagban 129 ezren, ezen belül a költségvetési intézményeknél 115 ezren dolgoztak. Az utóbbi létszám több mint egynegyedével haladta meg az előző évit. A közfoglalkoztatottak létszáma az ún. téli közfoglalkoztatási program beindulásának köszönhetően az év utolsó két hónapjában változott a legdinamikusabban. A közfoglalkoztatottakon belül tovább nőtt a teljes munkaidőben dolgozók aránya, s így 2013-ban már a közfoglalkoztatottak 86%-a ilyen formában dolgozott. A közfoglalkoztatottakkal együttes költségvetési létszám 2013-ban 4,6%-kal haladta meg a 2012. évit, s ez átlagosan havi 786 ezer fő foglalkoztatását jelentette.

3. ábra

A közfoglalkoztatottak száma a nemzetgazdaságban

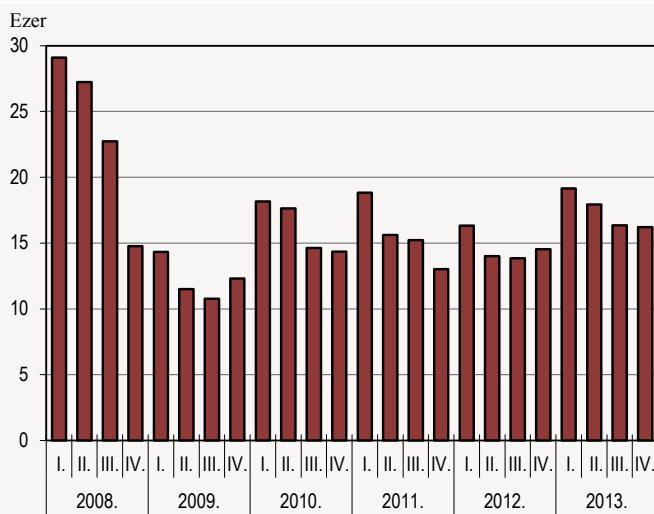
Forrás: Havi munkaügyi jelentés.

1.3. Üres álláshelyek száma

A foglalkoztatási kilátások fontos előrejelzője az üres álláshelyek száma, illetve az összes álláshelyhez viszonyított aránya. Jóllehet az üres álláshely statisztika a teljes nemzetgazdaságot átfogja, valódi konjunktúrainformációként – az állami beavatkozás sajátos szerepéből következően – a versenyszféra megfigyelése szolgálhat. A válság időszakában, 2009–2010-ben a versenyszférában az üres álláshelyek aránya 0,65, illetve 0,86% volt, mely 2013-ban 0,93%-ra javult. Az üres álláshelyek számának alakulása erősen szezonális jellegű (bár ez a szezonálitás dekonjunktúrális időszakban kevésbé érvényesül), így 2013 I. negyedévében volt a legtöbb üres állás, több mint 19 ezer, ami az összes álláshely 1,03%-át jelentette. A foglalkoztatás szempontjából meghatározó iparban az üres álláshelyek aránya 1,2% volt 2013-ban, a kereskedelem, gépjárműjavítás nemzetgazdasági ágban viszont csak 0,45%, és még a nagyobb arányú szezonális foglalkoztatás jellemezte szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás nemzetgazdasági ágban is csak 0,72%-ot ért el.

4. ábra

Az üres álláshelyek számának alakulása a versenyszférában

Forrás: Intézményi üres álláshely statisztika.

2013 I–III. negyedévében az unió 28 tagországában együttesen az állások 1,5%-a minősült betöltésre várónak – az átlag mögött azonban jelentős különbség húzódik meg úgy a tagországok, mint a szezonálitás tekintetében –, ami némileg magasabb, mint a teljes nemzetgazdaságra számított 1,2%-os magyar arány.

1.4. Munkanélküliek és inaktívak

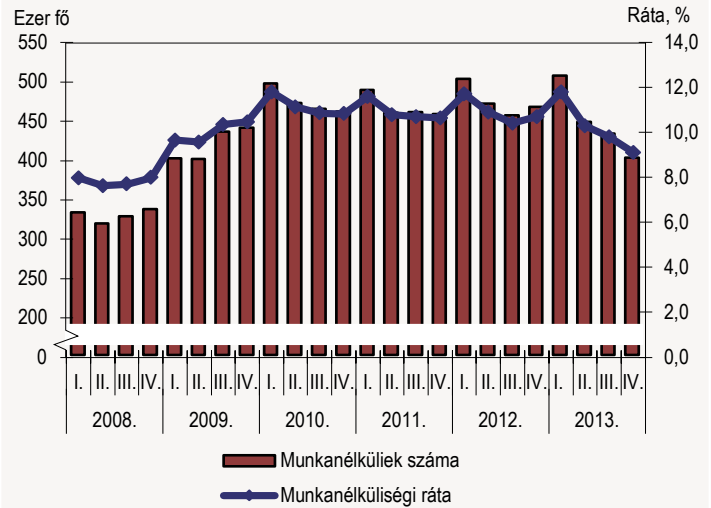
A munkaerő-felmérés által alkalmazott kritériumrendszernek (nem dolgozik, keres munkát, rendelkezésre áll) megfelelő munkanélküliek 2013. évi átlagos létszáma 449 ezer fő volt, ami 10,2%-os – a tavalyinál 0,7 százalékponttal kedvezőbb – munkanélküliségi rátának felelt meg. A korábbi évekre nem jellemző módon a munkanélküliek száma az éven belül negyedévről negyedévre folyamatosan csökkent. Az, hogy a foglalkoztatottak száma jobban nőtt, mint ahogy a munkanélküliek csökkent, részben azzal magyarázható, hogy a foglalkoztatottság növekedésében jelentős szerepet játszó közmunkaprogramok az aktív kereséssel – annak reménytelensége miatt – már felhagyó rétegeknek is esélyt kínáltak a munka világába történő visszatérésre, részben pedig azzal, hogy a válság hatására a korábban inaktív státusúak munkakeresési aktivitása is megnőtt.

Az év második felét jellemző kedvező munkaerő-piaci folyamatok eredményeként Magyarország relatív pozíciója – a munkanélküliség kiterjedtségét tekintve – tovább javult. A férfiakra és a nőkre számított munkanélküliségi ráta éves szinten megegyezett, 10,2%-ot tett ki, a IV. negyedévben azonban a férfiak 8,9%-os rátája 0,5 százalékponttal volt alacsonyabb a nőkre jellemzőnél. A 15–24 évesek munkanélküliségi rátája – 19,8%-os foglalkoztatotti arány mellett – 27,2%-ra

mérséklődött, de a munkanélküliek mintegy 19%-a még mindig e korcsoportból került ki. Jövőbeni kilátásait illetően kedvezőtlen, hogy a fiatal munkanélküliek között nagy arányban vannak jelen a szakképzettséggel nem rendelkezők.

5. ábra

A munkanélküliek létszáma és a munkanélküliségi ráta alakulása

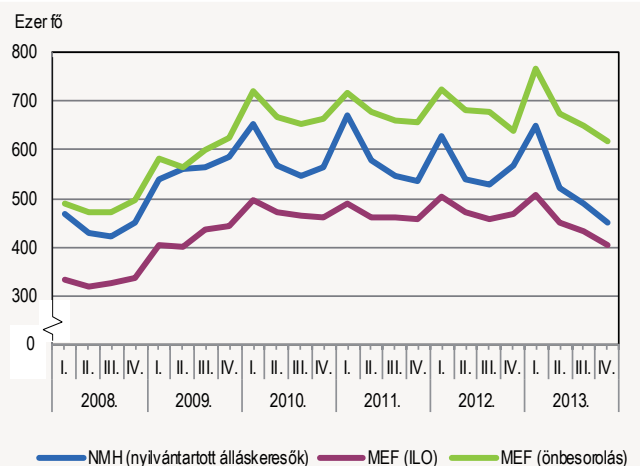

Forrás: Munkaerő-felmérés.

A nyilvántartott álláskeresők éves átlagos létszáma 528 ezer főnek felelt meg, s az éven belül ugyanúgy csökkent, mint a munkaerő-felmérésben munkanélküliliként számba vettek. A változás itt némileg nagyobb volt amiatt, hogy a közmunkában való részvétel lehetősége és az álláskeresőként történő nyilvántartás között közvetlen kapcsolat áll fenn. Magát munkanélkülinek 676 ezer fő tekintette a munkaerő-felmérés önbesoroláson alapuló kategorizálása szerint, s ez a szám is igen jelentősen, mintegy 150 ezerrel csökkent az év folyamán.

6. ábra

A nyilvántartott álláskeresők, a munkaerő-felmérés definíciója, valamint az önbesorolás szerint munkanélküliek számának alakulása

Forrás: Munkaerő-felmérés, NMH regiszter.

Az unió „potenciális munkaerő-tartalék” definíciójának 2013-ban 777 ezren felelt meg, ennyien voltak, akik szerettek volna dolgozni és kerestek is munkát (449 ezer fő), szerettek volna dolgozni, de vagy nem folytattak aktív keresést (226 ezer fő), vagy nem álltak rendelkezésre (10 ezer fő), illetve részmunkaidősként dolgoztak ugyan, de szerettek volna teljes munkaidős munkát (92 ezer fő).

3. tábla

A 15–64 éves inaktívok száma munkaerő-piaci távollétük oka szerint, 2013

Megnevezés	2013			2013/2012		
	férfi	nő	együtt	férfi	nő	együtt
	ezer fő			%		
Nyugdíjas	374,8	535,0	909,8	95,2	102,3	99,3
Gyermekgondozási ellátásban részesülő	4,1	253,6	257,7	100,9	95,4	95,5
Munkanélküliként, ellátásban részesülő	45,4	40,7	86,0	100,6	86,2	93,3
Tanuló	373,2	365,1	738,3	95,5	96,3	95,9
Egyéb inaktív ^{a)}	132,0	207,5	339,5	95,1	98,5	97,1
15–64 éves inaktívok összesen	929,5	1 401,8	2 331,3	95,6	98,3	97,2

^{a)} Az ápolási díjban, árvallásában részesülőkkel együtt.

Forrás: Munkaerő-felmérés.

Magyarországon 2013-ban az uniós összehasonlításban munkavállalási korúnak tekintett 15–64 éves népesség közel 35%-a volt inaktív. Ebből a 2331 ezer főből potenciális tartalékként mintegy 230 ezren vehetők figyelembe. Az inaktívokon belül a legnépesebb kategóriát 910 ezer fővel még 2013-ban is a nyugdíjasok jelentették, s amiatt, hogy 2011 óta a nők 40 év munkaviszony után – életkoruktól függetlenül – nyugdíjba mehetnek, az e réteget korábban jellemző aránycsökkenés is megállt. (Pontosabban a férfiak körében a korábbi évekre jellemző ütemben mérséklődött tovább a 65 évesnél fiatalabb nyugdíjasok száma, miközben az ilyen korú nyugdíjas nőké nőtt.)

A munkaerő-piaci státusváltás esélyei némileg javultak, de azért továbbra is egyfajta „merevség” a jellemző. A foglalkoztatottak 92,4%-ának sikerült megőriznie a foglalkoztatotti státusát, viszont az egy évvel korábbi munkanélküliek 2/3-a – jöllehet egy részük tehetett időközben némi kitérőt a közfoglalkoztatás irányába – megmaradt munkanélkülinek. Kevésbé örvendetes tény az is, hogy az iskolából kilépők alig nagyobb eséllyel váltak foglalkoztatottá, mint munkanélkülivé.

Miközben a nyilvántartott álláskeresők éves átlagos létszáma 5,6%-kal csökkent, a biztosítási alapú ellátásban részesülőké közel 14%-kal zsugorodott. Így 2013-ban a nyilvántartásban szereplő álláskeresők 11,6%-a (éves átlagban 61 171 fő) kapott munkanélküli-járadékot (48 019 fő), illetve

segélyt (13 152 fő). Alacsonyabb összegű szociális ellátásban (melynek feltétele a közmunkaprogramban való részvétel) átlagosan 184 374 fő részesült. A pénzügyi ellátásban nem részesülők száma – a közmunkaprogramnak köszönhetően – folyamatosan csökkent, s különösen figyelemre méltó az év utolsó két hónapját jellemző javulás.

5. tábla

A nyilvántartott álláskeresők főbb adatai és a rendelkezésre álló álláshelyek száma, 2013

Időszak	Nyilvántartott álláskereső	Ebből:				Rendelkezésre álló álláshely, db
		pályakezdő	álláskeresői járadékban, segélyben részesülő	szociális ellátásban	ellátatlan	

2012 éves átlag 559 102 61 454 71 076 200 289 287 737 75 902

2013.

január	648 451	73 772	87 026	220 836	340 589	47 405
február	676 516	77 451	84 544	243 150	348 822	43 866
március	620 126	73 924	65 179	230 077	324 870	167 712
április	551 990	65 672	57 512	200 699	293 779	121 338
május	515 074	59 618	54 140	187 247	273 687	82 558
június	497 001	60 721	52 994	177 379	266 628	80 013
július	497 182	66 905	55 259	172 970	268 953	88 675
augusztus	491 875	67 503	54 910	171 214	265 751	83 180
szeptember	484 089	68 202	52 433	167 137	264 519	88 188
október	488 594	66 716	55 258	169 317	264 019	84 059
november	446 310	59 520	56 307	144 171	245 832	212 349
december	414 273	52 297	58 495	128 291	227 487	174 093

2013 éves átlag 527 624 66 025 61 171 184 374 282 079 106 120

Változás, %^{a)} 94,4 107,4 86,1 92,1 98,0 139,8

^{a)} 2013.éves átlag/2012.éves átlag*100.

Forrás: NMH regiszter (www.afsz.hu-statisztika).

4. tábla

A 15–74 éves népesség munkaerő-piaci státusváltás* szerinti megoszlása, 2013

Egy évvel ezelőtti státus	Jelenlegi státus								(%)
	foglalkoztatott	munkanélküli	tanuló	nyugdíjas	munkaképtelen	gyed, gyes, gyet	egyéb	összesen	
Foglalkoztatott	92,4	4,1	0,2	1,7	0,3	0,9	0,4	100,0	
Munkanélküli	29,7	65,5	0,5	1,0	0,5	1,3	1,6	100,0	
Tanuló	6,5	5,3	86,2	0,1	0,1	0,2	1,6	100,0	
Nyugdíjas	0,2	0,0	0,0	99,5	0,3	0,0	0,0	100,0	
Munkaképtelen	1,5	0,9	0,0	6,6	90,7	0,1	0,4	100,0	
Gyed, gyes, gyet	12,5	5,4	0,0	0,0	0,2	78,2	3,6	100,0	
Egyéb	7,7	6,4	0,7	2,8	0,5	3,6	78,2	100,0	
Összesen: %	51,0	8,9	10,1	19,8	4,3	3,4	2,4	100,0	
ezer fő	3 895,4	676,1	772,9	1 510,8	330,9	260,7	184,0	7 630,7	

* Önbesorolás alapján.

Forrás: Munkaerő-felmérés.

2. Keresetalakulás

2.1. Bruttó kereset

2013-ban a bruttó keresetek a nemzetgazdaság havi gyakorisággal megfigyelt (legalább 5 főt foglalkoztató) vállalkozásainál, nonprofit szervezeteinél, illetve a költségvetési szférában 3,4%-kal haladták meg az előző évi szintet. Közfoglalkoztatottak nélkül számolva a bruttó kereset növekedési üteme némileg magasabb, 4,2%-os volt amiatt, hogy az alacsony kereseti átlagú közfoglalkoztatottak létszamaránya 2013-ban nőtt. A bruttó kereset alakulását a következő központi intézkedések is befolyásolták:

– A minimálbér 5,4%-kal (93 ezer forintról 98 ezer forintra), a garantált bérminimum 5,6%-kal (108 ezer forintról 114 ezer forintra) nőtt, ami elsősorban az alacsony kereseti átlagú ágazatok keresetnövekedési ütemére hatott.

– A költségvetési szférában júliusban az előző évi egészségügyi bérrendezésből kimaradó munkakörökben dolgozók részesültek visszamenőleges hatályú béremelésben, szeptembertől pedig – az illetménytábla átrendezése mellett – jelentősen nőtt a pedagógusok átlagkeresete.

– A közfoglalkoztatásban dolgozók bérminimumának növekedési üteme – igazodva a minimálbérhez – szintén meghaladta az 5%-ot.

A versenyszférában – ahol csak kisszámú közfoglalkoztatott volt – a bruttó kereset 3,6%-kal 242 200 forintra emelkedett. A teljes kereset 7,4%-át kitevő nem rendszeres kereseti rész (prémium, jutalom stb.) ezen belül csak minimálisan, 1,3%-kal nőtt. A bruttó átlagkeresetek a pénzügyi, biztosítási tevékenység gazdasági ágban voltak a legmagasabbak (471 000 forint), ezt az információ és kommunikáció (426 500 forint), valamint az energiaipar (villamosenergia-, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás) követte (410 500 forint). A legkevesebbet a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás (147 000 forint), a humán-egészségügyi, szociális ellátás (151 300 forint), illetve az adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység (169 200 forint) ágakban dolgozók kerestek. A nonprofit szervezeti körben megfigyelt közel 95 ezer fő átlagkeresete 210 200 forintra felelt meg, ami 3,1%-os növekedést jelentett az előző évihez képest. A költségvetési intézményeknél dolgozók (közfoglalkoztatottak nélkül számba véve) bruttó átlagkeresete 227 800 forint volt. A 6,0%-os növekedési ütemhez a már említett központi bérkorrekciós intézkedések mellett a nem rendszeres kereset 29,3%-os növekedése is hozzájárult. (A nem rendszeres kereseti elemek súlya november hónapban kiugró, 13%-a volt a teljes keresetnek.) A teljes munkaidős közfoglalkoztatottak bruttó kereseti átlaga a közszférában 76 900 forint volt (ez 100 forinttal magasabb, mint az összes teljes munkaidős közfoglalkoztatotté), így a költségvetési szféra közfoglalkoztatottal együttes bruttó keresete 3,6%-os növekedés eredményeként 207 200 forintra változott.

A közszférában, illetve egyes nonprofit szervezeteknél 2013-ban is kompenzációban részesültek azok, akiknek a 2011. évtől életbe lépett adózási szabályok

miatt – a gyermekek utáni adókedvezmény bevezetése ellenére – munkavégzésből származó jövedelmének nettó értéke csökkent. Az egészségügyi dolgozók 2012. évi és 2013. júliusi, illetve a pedagógusok szeptemberi bérrendezésének eredményeként – 2013 végére – a kompenzációban részesülők száma a közszférában a korábbi 400 ezerről 250 ezer alá csökkent, míg a kompenzáció egy főre jutó összege maradt a havi 10 ezer forint körüli szinten.

2.2. Nettó kereset

Míg a bruttó kereset felmért adat, annak nettó értéke a szervezeti szintű alapállomány-csoportos adatokból kiinduló számítás segítségével kerül meghatározásra, a bruttó keresetből levonva az adott évi szabályok szerint rá eső járulékokat és az szja-t. A keresetek nettó értékét tehát az adó- és járulékszabályok változása is erőteljesen befolyásolja.

2013-ban a munkavállalói közterhek kulcsa nem változott, maradt a 18,5% (10% nyugdíj-, 7,0% egészségbiztosítási és 1,5% munkaerő-piaci járulék), viszont megszűnt a nyugdíjjárulék-fizetésnél a 21 700 forint/nap felső határ. Ez utóbbi a kifejezetten magas (havi 660 ezer forint feletti) keresetűek jövedelmét csökkenti, viszont a nettósítás módszeréből (szervezeti szint) következően a nettó kereset alakulására gyakorolt hatása nem mutatható ki. A másik ennél jelentősebb 2013. évi változás a 2424 ezer forint feletti éves jövedelmek bruttóításának megszüntetése volt, aminek eredményeként a nettó kereset növekedési üteme nemzetgazdasági szinten 1,5 százalékponttal meghaladta a bruttó keresetre jellemzőt.

A nettó átlagkereset 4,9%-os 2013. évi növekedési ütem mellett 151 100 forintra emelkedett. A közfoglalkoztatottak nélkül számított növekedési ütem 5,7%-nak, a kereset nettó értéke 156 ezer forintra felelt meg. Elsősorban a kormány rezsiszökkentő intézkedéseivel magyarázható, hogy az infláció történelmi mélypontra süllyedt. A nettó kereset reálértéke 1,7%-os fogyasztóiár-index mellett így 3,1%-kal meghaladta az előző évit.

7. tábla

A nettó kereset alakulása, 2013

Megnevezés	Versenyszféra	Közszféra		Nonprofit szervezetek	Nemzetgazdaság	
		összesen	közfoglalkoztatás nélkül		összesen	közfoglalkoztatás nélkül
Nettó átlagkereset, Ft/fő/hó	158 636	135 710	149 187	137 660	151 085	155 997
Nettó átlagkereset változása ^{a)} %	105,2	104,6	107,1	104,2	104,9	105,7

a) 2012. I–IV.=100.

Forrás: Havi munkaügyi jelentés.

6. tábla

A teljes és a rendszeres bruttó átlagkereset alakulása, 2013

Állománycsoport	Nemzetgazdaság összesen		Ebből:					
			versenyszféra		költségvetés együtt		költségvetés közfoglalkoztatottak nélkül	
	teljes bruttó átlagkereset	ebből: rendszeres	teljes bruttó átlagkereset	ebből: rendszeres	teljes bruttó átlagkereset	ebből: rendszeres	teljes bruttó átlagkereset	ebből: rendszeres
Ft/fő/hó								
Fizikai	159 421	152 951	167 382	159 705	128 908	127 146	163 136	160 270
Szellemi	307 388	283 226	360 707	326 786	244 814	231 737	246 966	233 703
Együtt	230 664	215 676	242 191	224 359	207 191	197 787	227 767	216 885
Előző év azonos időszaka=100%								
Fizikai	103,5	103,4	104,3	104,2	102,3	102,1	107,5	107,2
Szellemi	103,7	103,7	103,2	103,6	105,2	104,2	105,5	104,5
Együtt	103,4	103,4	103,6	103,8	103,6	102,8	106,0	105,0

Forrás: Havi munkaügyi jelentés.

A 2011-ben életbe lépett gyermekek (eltartottak) után járó adókedvezményi rendszer jelentősen befolyásolja azt, hogy a bruttó keresetből ténylegesen mekkora összeg marad a munkavállalónál. Így a keresőknek az a 6%-a, aki legalább három eltartott után vesz igénybe adókedvezményt, átlagosan mintegy havi 28 ezer forinttal nagyobb összegből gazdálkodhatott 2013-ban, mint az, akinek nem jár a családi kedvezmény.

8. tábla

A családi kedvezmény figyelembevételével számított nettó és reálkereset alakulása, 2013

Eltartott gyermekek száma	Számított nettó kereset, Ft/fő/hó	Nettó kereset	Reálkereset
		változása, %	
		2012. évhez képest	
0 gyermek	147 600	5,0	3,2
1 gyermek	155 294	3,9	2,2
2 gyermek	173 956	3,6	1,8
3 vagy több gyermek	175 840	4,2	2,4
Nemzetgazdaság összesen	156 487	4,4	2,6

Forrás: A havi munkaügyi jelentés és a HKÉF adatait felhasználó mikroszimulációs modell.

3. Munkaerőköltség

2013 IV. negyedévében a munkaerő foglalkoztatásával kapcsolatos költségek a megfigyelt nemzetgazdasági ágakban az előző év azonos időszakához képest 2,2%-kal emelkedtek. Ezen belül a munkajövedelem 4,2%-kal nőtt, míg a szociális költségek 4,7%-kal mérséklődtek, annak következtében, hogy 2013-ban a 25 év alattiak és az 55 év feletiek foglalkoztatása esetén a munkáltatók szociális hozzájárulási adó kulcsa 27,0%-ról 14,0%-ra változott.

9. tábla

Munkaerőköltség-index alakulása főbb összetevők szerint, 2013. IV. negyedév (2012=100,0%)

Nemzetgazdasági ág	Munkajövedelem	Szociális költség	Munkaerőköltség
Ipar (B-E)	104,7	95,5	102,5
Építőipar (F)	110,1	102,5	108,4
Kereskedelem, szállítás és raktározás, vendéglátás, információ és kommunikáció, pénzügyi szolgáltatás, ingatlanügyletek, üzleti szolgáltatások (G-N)	102,1	94,6	100,3
Ipar, építőipar és szolgáltatások (közszolgáltatások nélkül) (B-N)	103,5	95,3	101,6
Közszolgáltatás (O-S)	106,4	95,5	103,8
Nemzetgazdaság összesen, mezőgazdaság nélkül (B-S)	104,2	95,3	102,2

Forrás: Havi munkaügyi jelentésen alapuló továbbvezetés.

További Információk, adatok (linkek):

[Módszertan \(foglalkoztatás, munkanélküliség\)](#)

[Módszertan \(nyilvántartott álláskeresők módszertana\)](#)

[Módszertan \(intézményi munkaügyi adatgyűjtési rendszer módszertana\)](#)

[Táblák \(STADAT\)](#)

[Táblák](#)

www.ksh.hu

Elérhetőségek:

kommunikacio@ksh.hu

Információs szolgálat

Telefon: (+36-1) 345-6789